

RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ

Bülten No : 49
Hazırlayan: Kani ŞENTÜRK
Özel Eğitim Öğretmeni

Tarih: 21 OCAK 2015

GÖRME ENGELLİLER VE EĞİTİMLERİ

Giriş:

Değişen ve gelişen dünyada eğitimli bireyler yetiştirmek giderek önem kazanmaktadır. Eğitim her birey için anayasal bir haktır. Sağlıklı bir birey eğitimde hangi haklara sahipse engelli bir birey de aynı haklara sahiptir.

Engelliler; İnsanların çaresizliklerinin karşılığı olarak, yaşamış oldukları acıma duygularının tatminini sağlayacak bireyler olarak görülmemelidir.

Günümüz dünyası bu bakış açısından enstitüleşmeyi (okullaşma) sağlayarak kurtulmuş, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak engellilere yönelik eğitim ortamları, eğitim programları ve eğitim personeli yetiştirerek **özel eğitimin** şekillenmesini sağlamışlardır.

Engelli bireylerin gelişimlerine zarar verici bu kolaycı duygu yada tutumlara sahip olan insanların, **empati ve farkındalık** duygularının gelişiminin sağlanması ve özel eğitimin genel eğitim sisteminin içine paydaşlarının da kabulü sağlanarak, yerleştirilmesi önem taşımaktadır.

RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ

GÖRME ENGELİNİN TANIMI

Görme Engelliliğin, Tıbbi ve Eğitsel Tanı olarak yaygın kabul gören iki tanımı vardır;

- **Tıbbi Tanıma Göre:** Tüm düzeltmelerle birlikte olağan **görme gücünün** onda birine yani 20/200'lük görme keskinliğine ya da daha azına sahip olan veya görme açısı 20 dereceyi aşmayan bireylere **kör** denilmektedir.

20/200'ün anlamı, görme yetersizliğinden etkilenen bireyin 60cm'den görebildiğini, normal görme gücüne sahip olan bireyin 6 m' den görebilmesidir.

Görme keskinliğine dayalı olan tıbbi tanım, görmenin nasıl kullanılacağı doğrultusunda yeterli görülmemektedir. Tıbbi tanıma göre kör olarak sınıflananlardan çok azı tamamen görme keskinliğinden yoksundur, büyük çoğunluğu artık görme gücünden yararlanarak normal yazıları neredeyse okuyabilir durumdadırlar.

- **Eğitsel Tanıma Göre:** Görme yetersizliğinden çok ağır derecede etkilenen, kabartma alfabe ve sesli kitaplar gibi destekleyici eğitim materyallerine ihtiyaç duyan bireyler **kör**, büyütücü araçlar yardımıyla yazılı materyalleri okuyabilen bireylere de **az gören** denilmektedir.

GÖRME ENGELLİLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Öğrenilebilen bir özellik olan **dilin**, aynı zamanda işitsel olması nedeniyle de görme güçlüğü olanların dil gelişimlerine olumsuz etkisi yok denecek kadar azdır. Ancak, görme engelli olan bireylerde olumsuz sayılabilecek ve sıklıkla gözlenebilen özellik, aşırı sözcük kullanımı olarak açıklanan **verbalism**dir.

Görme engellilerin, görme ile ilgili yaşantılarının zengin olmayışı nedeniyle yeterli eğitim olanaklarından faydalanamadıkları için öğrenmelerinde gecikme görülmektedir. Bu durum düşük zeka belirtisi olarak görülmemelidir.

Soyut kavramları öğrenmede zorluk yaşarlar. Bu nedenle kavramsal gelişimleri normal olan çocuklara oranla daha geri düzeydedir.

Özellikle doğuştan görme engelli olan bireylerde sıklıkla öğrenilebilen özellikler olan jest ve mimiklerde uyumsuzluklar görülür.

Alan kavramı en çok zorluk çektikleri durumdur. Hareket alanları son derece sınırlı olduğundan öz güvenlerinin gelişimi geri düzeyde takip eder.

RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ

Görme engelli bireylerin fark edilmesine neden olacak bir çok işaret olabilir;

- * Nesne takibi sorunu,
- * Gözleri ışıktan kaçırma,
- * Gözlerde titreme,
- * Aynı noktaya uzun süre bakamama,
- * Yürürken eşyaları fark edemeyip çarpma ve düşme,
- * Gözün fiziksel yapısındaki anormallikler,
- * Renkleri ayırt edememe,

GÖRME ENGELLİ OLAN BİREYLERİN EĞİTİMLERİ

Görme engelinin oluşmasında, diğer engel gruplarında da olduğu gibi doğum öncesi, anı ve sonrası nedenler söz konusudur.

Görme engelinin erken teşhisi tedavisini olumlu yönde etkilemektedir. Tedavinin mümkün olmadığı durumlarda, erken eğitim yöntemleriyle bireyin daha olumlu bir yaşam sürmesi sağlanabilmektedir.

Genel olarak görme engellilere yönelik beceri eğitimi; eğer hiç görmüyorsa beceriler onunla birlikte yapılarak, eğer az görüyorsa görmesinden yararlanılarak yapılır.

RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ

GÖRME ENGELLİLERİN ÖĞRENME STİLLERİ

Dört temel öğrenme stili söz konusudur;

Somut yaşantı: Bu modelde birey hissederek, yeni deneylere girer.

Yansıtıcı gözlem: Kişi başkalarını ve kendini izleyerek daha rahat öğrenir.

Soyut kavramsallaştırma: Kişi düşünerek, gözlemleri açıklayacak teoriler geliştirir.

Aktif yaşantı: Bu modelde öğrenme, yaparak gerçekleştirilir. Problem çözmede veya karar almada teoriler kullanılır.

Bu temel modellerin birleşimiyle oluşan öğrenme stillerinin özellikleri ise şöyledir;

Yerleştiren: Somut yaşantı ve aktif yaşantı öğrenme biçimlerini kapsar. Ana özellikleri; Planlama yapma, kararları yürütme, yeni deneyimler içinde yer alma. Açık fikirli ve değişimlere kolay uyum salama ve yaparak, hissederek öğrenmeyi gerçekleştirme.

Özümseyen: Soyut kavramsallaştırma ve yansıtıcı gözlem öğrenme biçimlerini kapsar. Ana özellikleri; Soyut kavram ve fikirler üzerinde durma, kavramsal modeller yaratmadır.

Değiştiren: Somut yaşantı ve yansıtıcı gözlem öğrenme biçimlerini kapsar. Ana özellikleri; Düşünme yeteneği, değer ve anlamların farkında olma, ilişkilerin anlamlı olması ve organizasyon yapmada başarı gösterme. Bu yolla öğrenen kişilerin yargıları anlamlıdır, fakat eyleme dönüştüremezler. Kendi düşünceleri ön plandadır.

Ayrıştıran: Soyut kavramsallaştırma ve aktif yaşantı öğrenme biçimlerini kapsar. Ana özellikleri; Problem çözme, karar verme, fikirlerin mantıksal analizi, sistematik planlamadır. Bu stile sahip öğrencilerde yaparak öğrenme önemlidir.

RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
MÜDÜRLÜĞÜ
ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ

GÖRME ENGELLİLERİN ÖĞRENMELERİNİ KOLAYLAŞTIRMA

Öğretmen ve Aile iş birliği içerisinde olmalı.

Dokunma, işitme, koklama ve tat alma becerileri mutlaka harekete geçirilmeli. Çevresini ve nesnelere öğrenebilmesi için diğer duyu organlarını kullanmasına önem verilmeli.

Bizler için önemli görülmesi de öğrenme çabalarını mutlaka desteklemeliyiz.

Görme engelli çocuğun sınıfta olmadığı bir zamanda, sınıfın diğer öğrencilerine görme engelli çocuğun durumuyla ilgili gerekli bilgilendirme yapılmalı.

Aradığı eşyayı kolayca bulacağı şekilde sınıf içinde düzenleme yapılmalı, eşyaların yer değişikliğinden çocuk haberdar edilmeli.

Işık açısının olumlu olarak kullanılabilmesi şeklinde oturtulmalı.

Anne yada babası çocuğun giyeceği ayakkabının tabanı özelliği konusunda uyarılmalı, zemini rahat hissedebileceği ve ses çıkarabileceği kösele tabanlı ayakkabı giydirilmesi sağlanmalı.

Mutlaka işe kolay yapabileceği düşünülen işlerden başlanmalı. Bu ona öz güven kazandıracaktır.

Öğrenmeler de daha çok, işitsel öğelerin yer aldığı yöntemlere yer vermeli.

Sesteki tonlama ve vurguya dikkat edilmeli, bu yolla tehlikenin veya kuralların varlığı öğretilir.

Çevresini tanımasına yönelik; Trafiğin, rüzgarın, ateşin, suyun ve diğer çevresel seslerin dinletilmesi ve bu kavramların özellikleri hakkında bilgilendirme yapılması öğrenmeyi kolaylaştırır.

RİZE REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
MÜDÜRLÜĞÜ
ÖZEL EĞİTİM BÜLTENİ

Bağımsız olarak yapabildiği beceriler gözlenerek, diğer becerilerin kazandırılması çalışmalarında bunlardan yararlanılabilir.

Becerileri bağımsız olarak yapabilmesi, yardımların gittikçe azaltılmasına, yani geri çekilmesine bağlıdır.

Ders araç gereçleri; Öğretimi kolaylaştırıcı, tekrar kullanımı olan, dayanıklı, işlevsel, yaşantısında anlamlı farklılıklar ve gelişme sağlayacak türden amaçlar taşımalıdır.